

מעין הגיבורים

לפני הרבה שנים הגיע לאיזור סמיין שבאיתופיה באופן פתאומי איש אחד בשם דרווש. לא ידוע אם הוא בא בשליחות הצבא או על דעת עצמו. על כל פנים הוא היה איש רע שהשתלט על כל האיזור והתחיל לצוות על בני הכפרים לאכול בשר כלבים וחתולים ועוד גזרות קשות.

יהודים שלא היו מוכנים בשום אופן לעבור על מצוות ה', הכינו עצמם לגרוע ביותר, שאם אותו דרווש יגיע אליהם ימסרו את נפשם ולא יהיו מוכנים בשום אופן לשמוע לגזרותיו. רבים עלו לגבעות ושם הכינו לעצמם מקומות מסתור שאלהם לא יוכל להגיע, אך הרשע הזה רדף אחריהם, וגם במסתורים הוא מצא אותם.

באחד המקומות הציבו המסתתרים אדם שיצפה על השטח ויזהיר אותם כשאותו הרשע ואנשיו מגיעים. לפתע נשמעו שריקות חדות, והבשורה המרה לא אחרה לבוא: האיש מגיע! רגע האמת הגיע. המסתתרים ידעו שהם יפסידו בקרב. הם היו חסרי כל אמצעים והוא היה מצויד באנשים ובנשק רב. עתה עמדה הבחירה בפניהם: ליפול בידיו של אותו הרשע ולהישמע לגזרותיו, או למות מות גיבורים. האנשים לא היססו. את נפשם היהודית הם לא רצו לטמא, ועל כן היתה ההחלטה ברורה: למסור את עצמם למיתה. מיד עם השמע השריקה השליכו עצמם מראש הגבעה אל תחתיתה ושם מצאו את מותם. נפשם יצאה בטהרה. יד הרשע לא השיגה אותם.

אחרי שבע שנים, כך מספרים יודעי דבר, יצא מעין מים מהמקום בו נפלו אותם האנשים. אותו מעין התפצל לשני ערוצים. עד היום מספרים שהמעין הזה ידוע בסגולותיו הרפואיות, אדם שזקוק לרפואה כלשהי היה הולך וטובל באותו מעין ונרפא.

המעין נחשב קדוש, ורק אדם טהור הורשה להתקרב אליו, וגם זאת לאחר תהליך התקדשות של שבעה ימים.

באחת הפעמים כשטבלו קבוצת אנשים במעין, הגיע פתאום אריה גדול כשהוא שואג שאגה אדירה ואיים לטרוף את האנשים. בין האנשים היו גם קיסים וזקנים מהעדה. הם התפללו שה' יציל אותם ולא יפלו טרף בין שיני האריה. ואכן, האריה הסתובב סביב עצמו עד שמצא בגד של אחד מהטובלים, קרע אותו לחתיכות ו... הסתלק.

כשראו האנשים את המעשה, הבינו שבגלל מעשיו של האיש הזה בא האריה. הם שאלו את בעל הבגד במה חטא, עד כדי כך שעונשו היה גדול. חשב הרבה זמן עד שמצא, שפעם אחת יצא מתחום השבת ביום השבת והלך לדרך רחוקה. הבינו האנשים שבגלל חילול שבת שלו כמעט ונטרף על ידי האריה. כשראו את המעשה וכששמעו את דברי האיש וחטאו, מיד חזרו בתשובה, וכמובן שגם האיש עצמו חזר בתשובה וקיבל על עצמו שלא לחלל שבת.

המקרה וכל הסיפור עצמו הוא אמיתי. דבר הופעת האיש דרווש והיעלמו היו פתאומיים, וכמעט שלא נרשמו בספרי ההיסטוריה, אך בזמן הקצר שהיה גרם לנזק גדול, רצח והרס משפחות רבות.

[נכתב ע"י ידידיה אדיב מפי הגב' ילפין אברה]

התורה מגינה ומצילה

לילה. כל האנשים בכפר היהודי הקטן שבאיזור דמביה שבאיתופיה כבר ישנים מזה זמן רב. מסביב דממה. פה ושם נשמעת יללת חתול רחוקה או קולות של בעלי חיים ליליים המשוטטים בשדות. הכפר עצמו שקט לחלוטין בשעה כזו. רק בבקתה אחת עדיין לא הלכו לישון. הקס אבא נגטה טפטה (אביו של הקס אמהה מנתניה) יושב, מתפלל ולומד תורה גם בשעות אלו. שעות מועטות היו מספיקות לו לצורך אכילה ולינה, ואת שאר הזמן הקדיש לעבודת הבורא.

והנה שמע לפתע אבא נגטה קול של פסיעות המתהלכות בחוץ. "מי הוא זה המסתובב בחוץ בשעה שכזאת?" חשב בליבו. הוא היטה אוזנו, והבחין בכך שאלו הן פסיעות של כמה בני אדם. אבא נגטה קם ממקומו והציץ בזהירות החוצה כדי לראות מי הם הבאים, והנה הצליח להבחין באור הירח בפניו של אחד מהם. רעד עבר בכל גופו של אבא נגטה. מי לא הכיר בסביבה את האיש הזה? היה זה אחד מראשי הנוצרים באיזור, איש שהיה ידוע בשנאתו הגדולה ליהודים. לא פעם הציק ליהודים וניסה לפגוע בהם.

יהודי דמביה היו ידועים בסביבה כולה בהקפדתם על דיני התורה. הם הקפידו להתרחק מההשפעה השלילית של הגויים, ולא לבוא איתם במגע כלל. אם אדם בא במגע עם גוי הוא נחשב טמא, והוא מיהר לטבול בנהר בטרם נכנס הביתה. הנוצרים מצידם לא אהבו את היהודים, ובמיוחד ראו פגיעה בדיני הטהרה המצווים להתרחק מהם. מפעם לפעם היו הנוצרים מנסים לפגוע ביהודים, להרוס ציוד, ולפגוע בבני אדם.

קס אבא נגטה הבין שגם הפעם לא באו הנוצרים לבקר בכפר "ביקור ידידותי". הוא המשיך להציץ בזהירות, ולעקוב אחרי מעשיהם. בינתיים הבחין שמדובר בקבוצה די גדולה של אנשים, שכולם מצויידים בחרבות ושאר כלי נשק. לפתע הוארה הסביבה. לפיד אש הופיע בידיו של אחד מהפורעים. עוד רגע קט והלפיד הושלך לכיוון בית הכנסת. "ריבוננו של עולם, איך תוכל לתת לשונאי שמך לשרוף את ביתך ואת ספרך הקדוש 'אורית'?" זעק אבא נגטה בלחש. הוא ידע שאין טעם להזעיק עזרה. עד שיהודי הכפר יתעוררו יעבור זמן יקר, וגם אם יתעוררו ויקומו להיאבק בפורעים הנוצרים - הרי הללו מצויידים בנשק רב ומספרם גדול, והדבר עלול לעלות באובדן חיי אדם. אבא נגטה המשיך להתפלל בכל ליבו עוד שעה ארוכה, תוך שהוא ממשיך להסתכל בפחד במתרחש.

והנה קרה הנס - הלפיד נפל על בית הכנסת, שהיה עשוי מקש, כרגיל באותם ימים - ודבר לא קרה. הלפיד התגלגל למטה עד שכבה. הפורעים הציטו אותו בשנית, וקירבו אותו לגג הקש - אך הוא לא בער. קולות עצבנות נשמעו מביניהם. אדם אחר צעד קדימה וניסה את כוחו - אך גם הוא לא הצליח להצית את האש. ה"טוקול" העשוי מקש יבש לא רצה להידלק. שוב ושוב ניסו האנשים להבעיר את האש אך ללא הצלחה. "אצבע אלקים היא" אמרו בפחד זה לזה "אין זה כי אם אלקיהם של היהודים שומר עליהם". "בואו ונברח - לפני שניענש על ידיו" קרא אחד מהאנשים והסתובב לאחור. תוך רגע הצטרפו אליו חבריו ועזבו את המקום במהירות, כשהם עדיין המומים ממה שראו עיניהם.

והקס? הוא ידע גם ידע מי הוא ששמר על בית הכנסת. כל אותו הלילה עמד בתפילת הודאה לה' שהציל את עמו ואת ספר התורה מאסון. ובבוקר אסף את הקהל כולו וסיפר להם על הנס הגדול שראו עיניו. הקהל כולו פרץ בשירה, בהודאות ותשבחות לה', ועד הערב נמשכו החגיגות. ומאז אותו היום קבע אבא נגטה טפטה את התאריך הזה ליום שמחה והודאה לה', יום שבו הציל ה' את עמו מיד אויביו, ושמר על תורתו מפני היד הרעה שרצתה לפגוע בה.

(מפי טדלה טמנו בת קס אשטו.)

מי יתנצר?

הכל הכירו את אבא וודג', הנזיר הקדוש. הוא חי לפני שנים רבות באתיופיה, ועסק כל ימיו בתורה, בתפילה ובמצוות. כל היהודים היו שואלים תמיד בעצתו, וכל אשר יאמר יעשו כל העדה.

גם הגויים כיבדו את אבא וודג' והעריכו את קדושתו. אולם הם נטרו לו טינה על כך שהוא מחזק את רוחם של היהודים, ומעודד אותם להאמין בה' ובתורת משה. כבר זמן רב עובדים המסיונרים הנוצרים בכפרי העדה בנסיון לנצר את היהודים, אך כמעט כל מאמצייהם נכשלים. היהודים עומדים על דעתם ועל דתם, ולא מסכימים אפילו לשמוע את דברי המסיונרים הנוצרים. בראש המתנגדים עומד כמובן אבא וודג', שמחזק את הלבבות, מסביר ומשכנע את המתלבטים (המעטים) באמיתות תורתנו הקדושה, ותוקף קשות את הנצרות.

"אם נתפוס את אבא וודג' עצמו - העם כולו בידינו" התייעצו ביניהם הנוצרים - "עלינו לעשות כל מאמץ לשכנע את אבא וודג' להתנצר - בטוב או ברע, ואחרי שיראו כולם את מנהיגם נושק לצלב, מי לא יבוא אחריו?"

כבר באותו היום התייצב שליח מיוחד בביתו של אבא וודג'. "עליך להתייצב בארמון המלך בהקדם האפשרי!" מסר השליח את הודעתו. "מדוע? מה עשית?" שאל הנזיר הקדוש, אך לא קיבל תשובה. השליח מסר את הודעתו והסתלק.

לאבא וודג' לא היתה הרבה ברירה. הוא לבש את גלימתו, לקח את מטהו ופנה לארמון המלך. שם כבר חיכו לו כמה כמרים וכיתת חיילים עם חרבות שלופות. "עד מתי תאמין בתורת ההבל שלכם? עד מתי תמשיך לשכנע את היהודים להחזיק בדרך הכפירה? עליך להתנצר!" אמר לו המלך בחומרה. "לא אתנצר. חלילה לי מעשות כדבר הזה!" זעק אבא וודג'. "כדאי לך לשמוע לנו - אם חפץ אתה בחיים" אמר המלך ורמז לעבר כיתת החיילים.

"אם לא תתנצר - בזה החרב תיהרג" הניף מפקד החיילים את חרבו בתנועה מאיימת. אבא וודג' לא נבהל. הוא ענה ברוגע ובשלווה: "את גופי יכולים אתם לקחת, אך את נפשי לעולם לא תשיגו". לאחר שאמר את דבריו בבטחון הושיט את צוארו, וחיכה במנוחה שיוציאו אותו להורג. מפקד החיילים כבר הניף את חרבו, אך השתהה עוד שניה או שתיים כדי לתת לאבא וודג' הזדמנות להתחרט.

אך כאן חל מפנה פתאומי. "המתן רגע!" קרא המלך לעבר החייל. החייל הניח את חרבו וחיכה להוראות. המלך נראה שקוע בהרהורים ולא נתן מייד את התשובה. דקה ועדו דקה חלפה - ובינתיים המשיך אבא וודג' לעמוד על מקומו, ופחד לא נראה בפניו.

"חזרו לבתיכם" צוה המלך את החיילים "איש זה קדוש הוא. אין זה אדם רגיל. אחרי שראיתי כיצד עמד ללא פחד והושיט את צוארו כדי להשחט - וכל זאת רק כדי שלא לעבור על אמונתו ודתו - אין אני יכול לפגוע באדם זה".

המלך לא הסתפק בזה. הוא שילח את אבא וודג' לביתו בכבוד רב וליווה אותו במתנות רבות - צאן ובקר וגמלים וכסף כיד המלך.

בינתיים חיכו היהודים בכפרם בחרדה לראות מה יקרה למנהיגם הדגול. מדוע הוא נקרא בדחיפות כזו לארמון המלך? והנה לפתע ראו את הנזיר הקדוש צועד בחזרה לעבר הכפר, סביבו אחדים משומרי המלך והוא עטור קישוטים ומתנות לרוב....

מאז גדלה ההערצה לאבא וודג' מאת היהודים והגויים כאחת, וזמן רב עבר ללא הצקות המסיונרים. עמידתו הגאה קידשה שם שמים וחיזקה בלב היהודים כולם את האמונה בבורא עולם ובתורתו האמת.

(תודה לליאור אמרה על משלוח הסיפור)